

Българска

Издание
на Съюза
на лесовете
в България

ГОРА

ISSN 1312-7055

Брой 1 (40), год. IX, февруари 2013 г., София 1303, ул. "Антим I" №17

www.bulgarian-foresters.org

e-mail: bggora@abv.bg

Българският ландшафт - гордост и болка

В началото на 2012 г. в Народното събрание бе внесен проект за Закон за ландшафта. Поради редица несъвършенства той е оттеглен. Според действащата у нас класификация има 78 вида ландшафти. Слабостта на законопроекта е в това, че не са посочени режимите за допустими дейности в различните ландшафти, не се третира горските ландшафти, а гората е основен елемент в природната картина на България. Не се посочват отговорностите и контролните функции на определени институции по опазването на ландшафтите.

На 24 септември 2012 г. на редовно събрание на лесовете ветерани от София се проведе среща с председателя на Съюза на ландшафтните архитекти доц. Емил Галев. Присъстващите бяха запознати с проекта за Закон за ландшафта, който бе представен от ланд. арх. Росен Гурков.

Европейската Конвенция за ландшафтите от 1998 г. дава следното определение на ландшафт: "Територия със специфичен облик, елементите на която са възникнали в резултат на действия и взаимодействия между природни или човешки фактори; пейзаж; картина на природата; характерен пейзаж на населено място; индустриална зона; обширни територии селскостопански земи; местност и други".

Красотата на българската природа в много случаи е уникална за Европейския континент. В съчетание с изобилието от културни, исторически,

археологически и духовни ценности тя привлича все повече български и чуждестранни пътешественици, любители на природната красота. Изумрудените езера и стръмноиздигащите се над тях склонове на Рила и Пирин, ук-

пътешественика и за които се създават литературни, музикални и художествени творения. С основание трябва да се гордеем с нашата природа, а ако можем - да опазим красотата на българския ландшафт.

С голяма болка ще под-

ширяване бяха унищожени хиляди декари вековни смърчови и борови гори, изсечени хилядолетни мури. Промени се коренно и ландшафтът в тази част на Северен Пирин, поради което е променен и статутът му като обект на

Световното културно и природно наследство в размер на повече от хиляда хектара.

Амбициите на всяко селище в подножието на планините непременно да стане световен ски център причини строителството на ски зона "Паничище", заради която бе прокарана пътническа въжена линия от хижа "Пионерска" до бисера на Рила - Седемте Рилски езера. Когато преди 30 г. започна проектирането и строителството на туристическата хижа "Рилски езера", във всички документи бе изрично подчертано, че изкарването на строителните материали ще се извършва с животинска тяга, на самар. Това на практика не бе спазено. В нару-

шение на редица нормативни документи, защитаващи тази най-уязвима, но изключително красива горна граница на гората, бяха изсечени и изкоренени стотици декари вековни иглолистни гори и значителни по площ клекови формации. Бе прокаран автомобилен път, който не отговаря на законовите и техническите

На стр. 4

Калиакра - осеяна с ветърни електрогенератори

Несебърският бряг - хотел върху пясъчната ивица

расени до късно лято с белите снежни върхове и била, вековните гори на Родопите, Странджа и Балкана, живописните речни долини и проломи на Искър, Струма, Марица и Тунджа и все още, макар и малко на брой, останалите девствени кътчета по Българското Черноморие са онези компоненти на българския ландшафт, които се запечатват завинаги в съзнанието на

чертая, че през последните години у нас няма институция, няма държавен орган, който да се грижи за опазването на красотата на българската природа. Върху който кърт на страната да спрем вниманието си, ще видим посегателства върху просъществували хилядолетия ландшафти. С изграждането на ски зона "Банско" и с тенденцията към постоянното ѝ раз-

Нашият вестник

В течение на осем години съюзният орган - вестник "Българска гора", участва в живота на българската лесо-вдска колегия. В това сравнително кратко време вестникът разви плодотворна дейност в полза на лесо-вдската колегия, като публикува на страниците си редица материали, свързани със запазването и стопанисването на нашето национално богатство - българските гори.

На страниците на вестника са отразени не само успехите, но и усилията на българските лесо-вди за реализиране на така желания горскостопански напредък в нашата страна. В "Българска гора" има потенциал и трябва да даде още много за импулсиране и активизиране на работата в горите на страната. Ето защо и напред вестникът ще остане верен на своите традиции. Ще следва програмата на СЛБ, която е и негова собствена програма. Ще работи за сливане на българската лесо-вдска мисъл в една обща позиция по отношение на всички животрептящи въпроси, които засягат пряко или косвено горския отрасъл в нашата страна. Нека с общи усилия да направим от вестник "Българска гора" това, което е нужно на лесо-вдската колегия и българската общественост - място за отразяване на нашите успехи в работата и трибуна за обсъждане на мнения, проблеми и предложения, свързани с ежедневната ни горскостопанска практика.

С настоящия брой започва деветата годишнина на в. "Българска гора", като се надяваме, че и в бъдеще, както и досега, ще бъдем подкрепени не само материално, но и с активно сътрудничество при списването на вестника от всички, които милеят за горите и горското дело у нас.

Студенти от ЛТУ реализираха собствен проект

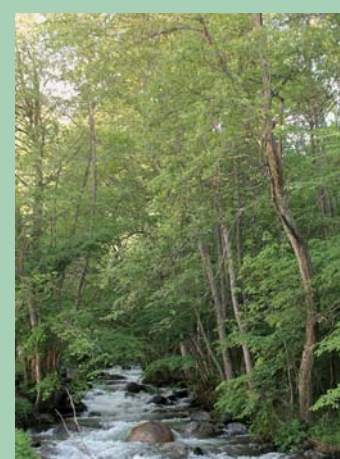
На стр. 3

Природен парк "Рилски манастир" - втора по посещаемост защитена територия у нас

На стр. 5

Изоставена залесителна традиция

На стр. 6

Мястото на механизацията в дърводобива у нас

За техническото обслужване и поддържане на машините и съоръженията в дърводобива у нас в недалечното минало бяха изградени собствени специализирани ремонтни работилници. В тези работилници се привличаха добри специалисти, които успешно извършваха средните и основните ремонти на механизирани производствени средства, използвани за работа в горите.

С навлизането на все повече машини в дърводобива и с нарастването на продължителността на тяхната производствена експлоатация се увеличава и нуждата от ремонтно-възстановителни работи при тяхното поддържане. За целта ведомството по горите бе изградило собствени заводи за ремонт и нестандартно оборудване. Към тях бяха създадени и конструкторски групи от запознати с условията на работа в горите специалисти, като се утвърди и практиката за поддържане на тясна връзка между тези заводи и работниците, които експлоатираха машините. На основата на техните мнения и

препоръки се внасяха подобрения и усъвършенствания на произвежданата техника. Установяваше се постоянен контакт и взаимодействие с научните среди от Института за гората и ВЛТИ в областта на механизацията на дейностите в горите. По този начин заводите изиграха важна роля за по-бързото и ефективно механизирани производствени процеси в дърводобива и горскостопанската дейност.

За съжаление в прехода към пазарна икономика се премина към тотално игнориране на дейността и регулиращата роля на държавата в икономиката на горския отрасъл. Натрупаните с големи усилия, макар и твърде скромни, материални активи на дърводобивния сектор бяха

разпродадени на безценно и ликвидирани. Целият

дърводобивната дейност. Така сега, когато навсякъде по

отрасъл беше оставен да се развива по стихийните закони на една прощаваща у нас пазарна икономика, което предизвика пълен срив в

света се преминава към пълна механизация и дори механизация на процесите в дърводобива, у нас развитието на тази дейност трябва да

започне оттам, където е било в началото на миналия век. Пример в това отношение е и ликвидирането на заводите за ремонт и нестандартно оборудване за горите. Вместо да се потърсят пътища и начини за подпомагане и стимулиране на тяхната дейност в трудния преходен период и да се използват възможностите им за подпомагане на процеса на необходимото техническо превъоръжаване на отрасъла, материалната им база беше разпиляна и унищожена. Колкото и да е трудна и неблагоприятна в това отношение обстановка у нас сега, бъдещото развитие на дърводобива задължително трябва да бъде насочено към пълното механизирани и поне частично механизирани на производствените операции. Тази перспектива трябва да се осъзнае и да стане главна насока в усилията на всички структури и фирми, които се занимават с дърводобивната дейност и възлагат своето бъдеще на нея, ако виждат и разбират добре собствените си дългосрочен стопански

интерес.

Това с пълна сила се отнася и за държавните органи и структури, които имат отношение и са призвани да направляват развитието на дърводобива у нас. Тяхната отговорност е особено голяма, и то не само защото преработващата част от горите у нас принадлежи на държавата, но и поради известното, но често забравяно значение на дърводобива за общото състояние и развитие на горските масиви, независимо от тяхната собственост, и на техните многостранни, жизненоважни за цялото общество полезни функции. Необходимо е да се положат максимални усилия и да се използват всички пътища и средства за решаването на този кардинален проблем, за да се осигурят благоприятни условия за поддържане на устойчивото състояние и развитие на горското богатство на страната в името на дълготрайния интерес на цялото общество.

Проф. д-р Константин АСПАРУХОВ

Възход и спад в развитието на въжените системи в горското стопанство на България

Първите сведения за използването на въжени линии за нуждите на горското стопанство у нас се отнасят към средата на 40-те години на миналия век. Тогава на Горското стопанство в района на Селци-Радунци е предоставена спрята от експлоатация от рудодобивното предприятие в същия район въжена линия. След преустройство на товарните и вагонетки започва частично транспортиране на дървени материали.

За начало в развитието на въжения транспорт в горското стопанство се приема 1949 г., когато централното горско ръководство взема решение за доставянето на първите два броя от добилата широка известност в страната като Швейцария, Австрия, тогавашната Чехословакия и други дългометражна въжена линия "Wyssen".

Първата въжена линия тип "Wyssen" е монтирана в средата на март 1949 г. в района на държавната гора "Дълги дял", Берковско. През есента на същата година като втората въжена линия тип "Wyssen" започва да работи в Опитното горско стопанство в с. Рибарица, Тетевенско, този път под ръководството на швейцарски специалисти. В същото стопанство в края на годината в Държавната гора "Поройта" е монтирана първата преносима въжена линия тип "Transportha", внесена от Чехословакия, за извоз на дърва за огрев. Малко по-късно

заработва и втората въжена линия от този тип - в района на ГС - Етрополе. В началото на 1953 г. в страната са доставени отново от Чехословакия още две нови системи въжени линии с едно затворено носещо-тегледно въже тип "Lasso-Kabel" за извоз на дърва за огрев.

С тези първи преносими въжени линии в горското стопанство у нас окончателно се утвърждава въженият транспорт като основно перспективно средство за механизирани извоз на дървените материали.

Броят на използваните въжени системи у нас бързо нараства. Така например, ако през 1949 г. въжените линии тип "Wyssen" са били само две, през 1953 г. стават 22, през 1958 - над 120, а през 1961 г. те вече са 246.

При механизиранието на подвоза и извоза на дървените материали у нас от 1950 до 1961 г. доминиращо значение имат въжените линии и системи. Така например за 1958 г. от общия процент за механизирания извоз на дървените материали - 32.1, на въжените линии се падат 25.1 %, или около 75 %. За периода 1958-1961 г. относителният дял на механизирания извоз с въжени линии е 85-97 % от общото количество на извозените дървени материали.

В горското стопанство на България навлиза най-модерната за времето техника в областта на въжения

транспорт. В периода 1967-1974 г. в производството се използват въжени линии от типа VLn, универсална въжена линия, въжени линии на базата на еднорабанните лебедки, "Л1С-12-600", "INSU-10", както и двубарабанните лебедки "Л2С-12-500" и "Кюпфер MF-15".

Преносимите въжени системи и лебедки в горското стопанство на България достигат 350, цифра, която респектира и нарежда нашата страна на едно от първите места в Европа по количество и разнообразие на използваните въжени системи.

В края на 70-те и началото на 80-те години в нашата горскостопанска практика за извоза на дребноразмерна дървесина и едри строителни материали ускорено се внедряват мобилни мачтови въжени системи - "ЛВЛ-100-500", "ЛВЛ-200-500", "Витоша I" за отгледни сечи, мобилните въжени линии от мачтов тип "Koller K-300", "TBC-500", "TBC-Рила" и "Mini Urus" - за средна и едра дървесина.

Българските работници и специалисти разработват и внедряват в практиката редица конструктивни и технологични новости към въжените линии - плаващите подпори при строителството на най-масовата въжена линия у нас тип "Wyssen", еднотълбовите (еднокраки) подпори, универсална самонагаждаща се седлова стойка -

ресорен тип, за хоризонтални чупки до 45°, експериментират се технологични схеми за работа с въжени системи за преодоляване на била. Внедрени са хидравлични автоматични вагонетки за въжена линия "Пирин" и автоматични товарни вагонетки от механичен тип.

През периодите на утвърждаването и възхода в развитието на въжените системи в областта на горското стопанство у нас са постигнати забележителни успехи в конструктивните им усъвършенствания и технологичните нововъведения:

- Разработване и внедряване в практиката през 1956 г. на въжено отклонение за разтоварване на дървата за огрев върху рампа, разделно от строителните материали, транспортирани с въжена линия "Wyssen".

- Разработване на усъвършенстван модел на задръжна вагонетка (апарат) към въжена линия "Wyssen", която може да преминава през седловите стойки на подпорите.

- Разработена от инж. К. Аспарухов конструкция на товарна вагонетка за въжена линия тип "Wyssen", при която захващането на товарната кука се извършва от системата, съставена от неподвижна и подвижна плочка, с широка и тясна част на отвората.

- Разработена е технологична схема за работа с въжена линия тип "Wyssen"

при използване на две успоредно разположени носещи въжета, с две товарни вагонетки на едно и също трасе на линията.

- За първи път в световната практика инж. М. Добрев реализира технологична схема на работа с въжена линия "Wyssen", при която на едно и също трасе на линията за преодоляване на било материалите се извозват със специална товарна вагонетка.

- От инж. В. Василев е разработена лека въжена линия "ЛВЛ-200-500" за извоз на дребноразмерна дървесина от отгледни сечи независимо от наклона на терена.

- Разработена е автоматична товарна вагонетка от механичен тип за въжена линия "Пирин".

Какви са перспективите за използването на въжените системи в горското стопанство на България? При стръмни терени почти няма алтернатива на въжения извоз като метод за транспортиране на дървените материали с най-добро запазване на околната среда от повреди. Като основно средство за извоз на дървесината от нашите гори и в бъдеще ще останат различните видове колесни трактори - приспособени и специализирани. Важно място обаче ще бъде отредено и на въжените линии, с които ще се реализира не по-малко от 15-20 % от извоза на дървените материали.

Преносимите горски въжени линии от типа на "Пирин", поради преобладаващото долино разположение на горските автомобилни пътища, ще запазят до известна степен своето значение на необходим фактор за решаване на транспортните проблеми в нашите промишлени гори, разположени в планински терени. Важна перспектива имат мобилните мачтови системи с работна дължина 300-400 м и тяхното широко използване ще бъде функция от наличието на подходящо изградена горскопътна мрежа в горите. Понастоящем недостатъчната гъстота на горскопътната мрежа, която за страната е от 7.9 до 10 м/ха, спъва развитието на техническия прогрес и всички други дейности в горското стопанство. Особено неблагоприятно това състояние се отразява върху нормалното внедряване и използване на съвременните мобилни мачтови въжени системи. Ето защо разширяването, обновяването и подобряването на горскопътната мрежа е наложително не само за постигане на устойчиво развитие на горското стопанство у нас, но и за едно нормално ползване от горите, като се осигури усвояването на реалните горски ресурси в труднодостъпните и недостъпните горски райони на страната.

Проф. д-т.н. Васил ВАСИЛЕВ

Позиция

Браконьерството е несъвместимо с ловния морал

Браконьерството е дейност, несъвместима с разпоредбите на закона, от една страна, и от друга - с ловния морал и ловната етика. Под браконьерство се разбира убиването или улавянето на дивеч през забранено за лов време, в забранени места, със забранени средства и начини, извършено от граждани или от ловци. Независимо под каква форма се упражнява, браконьерството винаги е било сериозна, а най-често и най-голямата пречка, за нормалното съществуване на дивеча. То е първопричината за обездивечаване на страната в различни периоди, а и днес не е престанало да играе отрицателната си роля.

В миналото браконьерството достига най-големи размери след Първата све-

ки, очакваният напредък по отношение на опазването на дивеча от браконieri не е постигнат. По това време браконьерството не само не е ограничено, но се разширява и достига застрашителни размери и спрямо едрия, и спрямо дребния дивеч. Вина за безконтролното разхищение на дивечовото богатство през онези години имат и самите ловци. Мнозинството от тях нехаят за дивечовите запаси на страната, подхождат изцяло консуматорски към лова.

Едва в началото на 60-те години на миналия век започва ограничаване на браконьерството в значителна степен. Извършена е реорганизацията на ловното стопанство, въведен е колективният метод на ловуване, дребноди-

кателно явление в ловното стопанство. Ловуване без ловен билет се смята за най-тежката форма на браконьерство. Когато са установени и други ограничения при ловуването - забранен период за лов, лов със забранени средства и непозволените методи и начини, се появяват и различни форми на браконьерството. Почти всички ограничения, предвиджани в законите за лова и други нормативни актове за ограничаване на браконьерството, най-често се оказват формални и възлаганата им цел - ликвидиране или поне ограничаване на браконьерството и опазване на дивеча, не се постига.

Погрешните схващания за настъпилите промени в страната в областта на лов-

товна война, когато у демобилизираните войници и населението остава голямо количество бойно оръжие и боеприпаси, които биват използвани за избиване на дивеча. Всички условия за пълно обездивечаване на страната са налице. Реална е опасността от изчезване на благородния елен, дивата коза, фазана и други. Катастрофално намаляват запасите и на сърната, дивата свиня, яребицата, заека и други. А в крайселищните райони сърната и дивата свиня изчезват напълно. Когато опасността страната да остане без дивеч става реалност, някои подалновидни ловци и ловни дейци издигат глас държавата да се намеси сериозно в решаването на проблема. Апелът е да се спре браконьерството, като се налагат строги наказания на "ловорадците", както са наричани тогава браконьерите, и да се сложи ред в областта на ловното стопанство.

От средата на миналия век, въпреки взетите от страна на властта организационни и административни мер-

вечовите ловни площи са предоставени от държавата на ловните дружини, които засилват охраната на дивеча и борбата с хищниците.

През последните две десетилетия браконьерството в горите отново достига големи размери. На всичкото отгоре към него се прибавя и неимоверното нарастване на популациите на хищниците - вълци и чакали. Браконьерстват не само хора, които притежават ловни билети, но и хора от различни слоеве на обществото. Сегашните браконieri разполагат със супермодерни превозни средства, с които могат да достигнат по всяко време на денонощието и при всякакви метеорологични условия до най-недостъпните обитания на дивеча. Новите браконieri имат модерно оръжие с уреди за нощно виждане и с точност на изстрела няколко сантиметра на разстояние 1000-1500 метра.

Задължението ловецът да притежава ловен билет е предпоставка за поява на браконьерството като отри-

целно явление в ловното стопанство се изразяват често пъти в незначително на Закона за лова и опазването на дивеча, увеличаването на нарушенията при ловуване, в засилване на браконьерството. Поголовното изстребване на дивеча създава опасност от непоправимо намаляване на ловната фауна, от изчезването на някои видове дивеч.

За предотвратяване на тази опасност трябва още по-строго да се спазват изискванията на Закона на лова и опазването на дивеча. Непрекъснато да се подобряват формата и начините за стопанисване на ловните площи, методите на ловуване, охраната на дивеча, ограничаване и ликвидиране на браконьерството. Крайно време е да се спре безконтролното увеличаване на членския състав на обществената организация на ловците, без да се съобразява с ограниченията на ловната площ и настъпилите промени в ловностопанската система.

Д-р инж. Георги СТЕНИН

Студентско творчество

Студенти от ЛТУ реализираха собствен проект

По проект, разработен от млади инженери от специалност "Инженерен дизайн" на Лесотехническия университет, на 7 януари бе официал-

от Министерството на икономиката, енергетиката и туризма. Средствата за изпълнението на проекта в размер на 52 000 лв. са от бюджета

на подлеса. 3D дърветата имат две половини - изсъхнала и зелена. Короната на всяко дърво се разтваря като книга и дава възможност на

Проф. д-р Веселин Брезин - ректор на ЛТУ, проф. д-р Нино Нинов - бивш ректор на ЛТУ, проф. Владимир Пиралков - ръководител на Центъра за предприемачеството към Университета, със студентите при откриването на обновения подлез

но открит реновираният подлез №4 в район "Подуяне" в София. На откриването присъстваха министърът на икономиката, енергетиката и туризма Делян Добрев, ректо-

на Столична община. Идеята печели първо място в конкурс "Най-добра бизнес идея" на образователната фондация "Джунгър Ачиймънт". Студентите предста-

преминаващите да изберат коя от двете половини предпочитат. В подлеза е поставено видеонаблюдение.

Като сподели, че в район "Подуяне" предстои ремонт

рът на ЛТУ проф. д-р Веселин Брезин, кметът на Столична община Йорданка Фандъкова, кметът на район "Подуяне" Ева Манева, изпълнителният директор на "Джунгър Ачиймънт" - България" Милена Стойчева, предишният ректор на ЛТУ проф. д.с.с.н. Нино Нинов. Те поздравиха авторите на проекта и отчетоха подобренията, разглеждайки снимки на подлеза преди ремонта.

Подлезът се намира на бул. "Ботевградско шосе" и ул. "Сава Цонев" и е реализиран по проект на учебната компания "I like design", която работи към Центъра за насърчаване на предприемачеството в ЛТУ, финансиран

вят проекта пред кмета на Столична община и получават одобрение за реализацията му, извършена от фирмат-подизпълнител под надзора на екипа на "I like design". За изпълнението на проекта студентите получават напътствия и подкрепа от проф. д-р Владимир Пиралков от Лесотехническия университет, както и активна помощ от район "Подуяне".

Подменени са канализацията и настилките и е направено ново осветление. Материалите са достатъчно устойчиви, естетични и съдържателни. Пет триизмерни информационни дървета с посланието "Изборът е изцяло наш" дават новия облик

на още 6 подлеза, кметът Фандъкова предложи на младите специалисти да продължат съвместната работа със Столичната община. От името на студентите инж. Александър Куков отговори, че започват работа по проекта за реновиране на подлез № 3 под бул. "Ботевградско шосе".

Ръководителят на Центъра за насърчаване на предприемачеството към ЛТУ проф. Владимир Пиралков със задоволство коментира, че в подлеза, който гражданите използват повече от месец, няма дори драскотина. Новият облик респектира хората и те пазят красотата и уюта, създаден за тях.

БТ

Нови книги

Кирил М. Богданов. Старите вещи разказват. София, 2013, 136 стр.

Новата книга на проф. Кирил Богданов попълва ци-

кълата от неговата краеведска литература "Вик срещу забравата". Съдържа две части - "Старите вещи разказват" и "Опит за възкресяване на стари (овехтели) думи".

Истинските "стари вещи" авторът събира дълго време. И не само събира. Израснал на село, той е ползвал и даже е изработвал някои от оръдията на труда на земеделеца. Към други има сантиментално отношение. Най-вероятно, докато грижливо ги е подреждал в етнографската сбирка на дома си в

с. Гинци, Кирил Богданов е "разговарял" с тези забравени от съвременния човек предмети от бита - кобилищата и маслобойната, паралията и поднищата, връшника и косата, клопареца и бъкела, грабулята и качамилката. А те са му "отговаряли". Затова авторът избира интересна форма - някои от вещите (от общо 111, които са в регистъра) разказват своята история от първо лице.

Същата история е и със старите слова. Ще ви бъде интересно.

БТ

Юбилеи

Инж. Ганка
ДЖАНКОВА
на 75 години

Ганка Джанкова е родена на 24.01.1938 г. в с. Братя Даскалови, Старозагорска област. Завършва ВЛТИ, специалност "Лесоинженерно дело", през 1961 година. През същата година започва трудовата си дейност в ГС - Гурково, където работи последователно като началник на горско-технически участък, инженер по механизацията и началник на планов отдел на стопанството.

От 1971 г. до пенсионира-

нето си през 1993 г. работи в областта на горската икономика в Горскостопанския комбинат - Стара Загора. Тук инж. Джанкова се изявява като много добър специалист, със съществен принос за успешното решаване на икономически проблеми в горското стопанство. С нейно участие са изготвени редица документи по нормирането и заплащането на труда в горския отрасъл.

Инж. Руси
РУСЕВ
на 70 години

Руси Русев е роден на 19.12.1942 г. в Габрово. През 1964 г. завършва ВЛТИ и същата година започва служба в ГС - Габрово, като началник

на горскостопански участък. От 1978 г. до 1993 г. е зам.-директор на стопанството, а от 1989 до 1999 г. - директор. През 1999 г. е изпълнителен

директор на ЕАД "Узана - 99".

От постъпването си на служба в горите за период от 38 години инж. Русев се изгражда като лесовъд с висок професионализъм. Под негово ръководство в ГС - Габрово, са изградени над 300 км временни и стабилизирани горски пътища, с което стопанството става с най-добре развита горска пътна мрежа. Дърводобивната фирма, която ръководи, е с възможности

Д-р инж.
Йордан
РУСЕВ
на 70 години

Йордан Русев е роден на 19.01.1943 г. в Смядово, Шуменска област. Завършва ВЛТИ, специалност "Горско стопанство", през 1968 година. Започва работа като началник-участък в ГС - Цонево. От 1970 до 1972 г. е зам.-директор, а от 1972 до 1980 г. - директор на ГС - Смядово. От 1980 до 1991 г. е главен специалист по стопанисване на горите в РДГ - Варна. През 1987 г. защитава дисертация по стопанисване на смесените широколистни гори в Източна Стара

планина. От 1991 до пенсионирането си през 2006 г. е зам.-директор на РДГ - Варна, след което работи като ръководител на горски информационен център. Инж. Русев допринася за успешното внедряване на нови технологии в дърводобива и строителството на горски пътища във Варненския регион. Ръководи изготвянето и изпълнението на програмите за възстановяването на ползащитните горски пояси в района.

планина. От 1991 до пенсионирането си през 2006 г. е зам.-директор на РДГ - Варна, след което работи като ръководител на горски информационен център. Инж. Русев допринася за успешното внедряване на нови технологии в дърводобива и строителството на горски пътища във Варненския регион. Ръководи изготвянето и изпълнението на програмите за възстановяването на ползащитните горски пояси в района.

Отличие

Инж. Румен Райков
награден със Златната
значка на ИАГ

На 22 януари по случай своята 60-годишнина управителят на "Агролеспроект" ЕООД - София, инж. Румен Райков бе удостоен със "Златна значка" на Изпълнителната агенция по горите.

практика в нашата страна. Стотици са приетите проекти, които се изпълняват в системата на ИАГ, за стопанисването на горските територии, в безупречно състояние е техническият архив за

От името на изпълнителния директор на ИАГ инж. Красимир Каменов отличие и поздравителния адрес на юбиляра връчи инж. Христо Христов - директор на Дирекция "Инвентаризация и промени в горските територии" на ИАГ (снимката).

Трудовата биография на инж. Райков започва през 1979 г., когато след завършване на ВЛТИ постъпва на работа в ИППГС "Агролеспроект". Той преминава всички нива на работата в проектантската организация - проектант, лесоустроител, ръководител група, контролен специалист, началник-отдел, зам.-управител и управител. Инж. Райков има голям принос във функционирането и развитието на "Агролеспроект" и лесоустройствената

горите.

Инж. Румен Райков участва и в изготвяне на методики и наръчници за лесовъдската практика, специализирани статии и нормативни документи. Съавтор е на "Справочник по дендробиология", "Правилник за сечите в Р България". Участва във всички колективи по изготвяне на "Инструкции за устройство на горите". Единствен представител от българска страна при изготвяне на проекта "Преструктуриране на българския горски сектор", финансиран от Европейската банка. Повече от 10 години е постоянен член на Експертен съвет за приемане на научни разработки в горския сектор.

Арх. Юлия КИНАРЕВА

Българският ландшафт - гордост и болка

От стр. 1

изисквания. Антропогенният натиск върху тази крехка и уязвима екосистема е огромен и жалко за най-очарователния кът от Рила планина. Ерозията ежедневно се увеличава и само след десетина години районът ще се превърне в "лунна долина".

От картата на Западните Родопи изчезна завинаги спиращата дъха гледка от Пампорово към връх Снежанка. До преди десетина години под върха се намираше само скромната туристическа хижа "Студенец". Сега там е изградено и продължава да се строи голямо високоетажно бетонно селище с хотели, ресторанти и увеселителни заведения.

Унищожен е характерният, а в някои случаи - уникален, Черноморски ландшафт. Въпреки действащите у нас нормативни документи и международни конвенции

определени олигархични фамилии и отделни техни представители извършиха застрояване по брега на морето, включително по плажните ивици, върху пясъчните дюни, обявени за природни забележителности.

Неповторимият полуостровен ландшафт на стария град Несебър бе преобразен и унищожен с многократното разширяване на провлака, застрояване с търговски обекти пред входните врати, устройване на огромни паркинги около полуострова и изграждането на няколко буни и пристани с накацали върху тях търговски заведения. Сега старият град няма нищо общо с пейзажа, който притежаваше през 1983 г., когато бе включен в списъка на Световното културно и природно наследство.

В Добруджа - в района на Балчик, Шабла, Каварна и край резервата "Калиакра",

на огромни територии са изградени над 1000 вятърни електрогенератори. Добруджа, известна като житницата на България, се превърна в един огромен вятърен електронен парк. Унищожен е характерният равнинен добруджански пейзаж.

През лятото на 2012 г. бяха унищожени 64 000 дка български гори в резултат на пожари във всички краища на страната. Причината за повсеместните горски пожари е липсата на контрол и охрана.

Реализацията на проекта "Горна Арда" е тема, която занимава българските политици през последните 23 години. Тази тема е нелицеприятна за управляващите през годините на нескончаемия преход у нас. Въпреки това е ясно, че отново и за кой ли път трябва да се даде отговор за печалбите и загубите от реализацията на този проект. На България не е необходи-

мо изграждането на каскада "Горна Арда". По-добре ще бъде на българска територия да се инвестира в създаването на заводи, предприятия и съживяване на земеделието, отколкото да се унищожи завинаги неповторимия с красотата си район на Горна Арда.

Престъпленията срещу природната красота на българската природа не са извършени от наивност или непознаване на действащите редица международни, европейски и български конвенции и закони. Това се прави единствено в интерес на определени кръгове, разполагащи с политическата власт и голям финансов ресурс.

Моралът изисква президентът и подкрепящите го партии да обърнат внимание на проблема за загиващата красота на България!

Инж. Георги ПЕТРУШЕВ

Проекти

"Алумни" - връзка с ЛТУ

"Алумни" е проект на Центъра за насърчаване на предприемачеството към Лесотехническия университет. Центърът има за цел да съдейства за създаването на условия за модернизирането и развитието на ЛТУ като университет "трето поколение".

"Алумни" е създаден с идеята Лесотехническия университет да продължи връзката с бившите си възпитаници. Много от тях се реализират в престижни държавни институции и частни фирми. "Алумни" ще информира членовете си за живота в университета, за да могат и те да участват в него. С помощта на тази система ЛТУ ще може по-лесно и ефективно да организира срещи между настоящите и завършили студенти.

Целите на "Алумни" са:

- да осъществява контакт между завършили и настоящи студенти и да поддържа връзки между тях;
- да подпомага връзките между членовете си, където и да се намират те;
- да насърчава обмяната на опит между членовете на системата, чиито знания и възможности могат да бъдат полезни за останалите;
- да осигурява на Лесотехническия университет обществена подкрепа.

Всички бивши студенти на Лесотехническия университет могат да станат членове на "Алумни", като влязат в сайта на ЛТУ (<http://www.ltu.bg>) в рубриката "Център за предприемачество", "Проект "Алумни", "Регистрация в "Алумни".

Тревога за бъдещето
на ивицата "дига -
бряг"

Като лесовъди и членове на Дружеството на лесовъдите в ДГС - Видин, изразяваме огромното си безпокойство за бъдещето на тополовото стопанство във Видинска област, създадено в ивицата "дига - бряг" на река Дунав. Според промяната на Наредба № 7 на МРРБ ивицата става сервитут на дигата и цялата растителност по Заповед № РД 09-1286 от 05.11.2012 г. на министъра на земеделието и храните трябва да се премахне с цел осигуряване на проводимостта на реките.

Смятаме, че изпълнението на тази заповед няма да доведе до повишаване на безопасността на предпазните диги, тъй като тополовите насаждения не пречат на проводимостта на Дунав, а точно обратното - предпазват дигите при високи нива на реката. Продажбата на добитата дървесина и биомаса на Стоковата борса по никакъв начин не гарантира аку-

мулиране на средства в дългосрочен план за извършване на стопанисване и поддръжка на водостопанските системи и съоръжения.

Освен това в тази ивица има обявени със заповеди редица зони по екологичната мрежа "Натура 2000", в които са въведени ограничителни режими на ползванията, които не са съобразени в Заповед № РД 09-1286.

Намаляването на площта на тополовото стопанство в ДГС - Видин, ще доведе до спад на годишното ползване и до нови съкращения на работни места.

Сдружението на лесовъдите към Държавното горско стопанство във Видин е в готовност да извърши протестни действия срещу изпълнение на заповедта.

Инж. Веселка
БОРИСОВА
председател
на Дружеството
на лесовъдите
в ДГС - Видин

Съюзен живот

Дружеството на лесовъдите ветерани почете кръгли годишнини

На 18 декември членуващите в Дружеството на лесовъдите ветерани и Клуба на ветераните учени, работили в областта на горското стопанство, от София проведоха в сградата на Научно-техническите съюзи последно за годината събрание. По традиция бяха почетени кръгли годишнини на членовете на двете организации. С

поздравителни адреси бяха отличени инж. Васил Тодоров, който навърши 95 г., и инж. Лазар Пандев, инж. Александър Арсов, проф. Константин Аспарухов, проф. Цвета Найденова, инж. Надежда Бойчинова, инж. Борис Бузов, инж. Александър Александров, навършили 80 години.

Председателят на дру-

жеството проф. Никола Колев сърдечно поздрави юбиларите ветерани, като подчерта заслугите им за постигнатите успехи в областта на горскостопанската практика и горската наука. Той им пожела все така активно да участват в събранията на дружеството, на които се обсъждат важни въпроси, свързани с българската гора.

Отляво надясно (седнали): проф. К. Аспарухов, проф. Ц. Найденова, инж. Н. Бойчинова, инж. Б. Бузов, (преди): инж. А. Александров, инж. А. Арсов, инж. Л. Пандев

Природен парк “Рилски манастир” - втора по посещаемост защитена територия у нас

Природният парк “Рилски манастир” - гр. Рила, е един от 11-те природни парка в България на Изпълнителната агенция по горите. Територията на парка обхваща гори, планински ливади, алпийски местности, високи върхове и вълнуващи пейзажи, както и над 28 високопланински езера в сърцето на Рила планина, което го прави предпочитана дестинация за туристите. Тук те могат да посетят изградените специализирани, ботанически и екологични пътеки и да се запознаят с богатото биологично разнообразие и културно-историческо наследство на нашата страна. Тук се намира най-значимият паметник на българската култура и духовност - Рилският манастир. Основан в началото на Х в. от отшелника Иван, наречен по-късно Свети Иван Рилски, от с. Скрино, и до днес манастирът е най-желаното място за поклонение и молитва. Манастирският комплекс е изграден благодарение на няколко поколения видни български строители, зографи и майстори-резбари. През 1983 г. ЮНЕСКО обявява манастира за паметник на културата от световно значение.

ПП “Рилски манастир” се характеризира с особености, които го отличават от всички други защитени територии в страната, ето защо той е втората по посещаемост защитена територия в България. Уникалното разнообразие на парка се изразява в 1400 вида висши растения, от които 49 вида са включени в “Червената

книга на България”, 202 вида гръбначни животни, в т.ч. 122 вида птици, 52 вида бозайници и 2475 вида безгръбначни животни. Дървесното разнообразие в Природния парк е представено от над 35 дървесни и храстови вида, а лечебните растения са 135.

През 2012 г. ПП “Рилски манастир” откри Национален център за професионално обучение на специалисти и мениджъри в защитените територии в България. Проектът е осъществен от Дирекцията на парка съвместно с университета “Лойфана” в Люнебург (Германия) и е финансиран от Германската федерална екологична фондация “Deutsche Bundesstiftung Umwelt” (DBU). Центърът се намира в м. Пчелино, на 16 км от гр. Рила, в посока Рилския манастир. В него са подредени постоянни и тематични експозиции, осъществяват се интерактивни приложения в сферата на екологичните практики и опазването на биоразнообразието, провеждат се неформални обучения за опазване на природата и придобиване на конкретни умения за опазване на околната среда, семинари и работни срещи, свързани с дейността на Природния парк, както и екологични стажове. Центърът разполага с 3 малки зали за обучение с по 20 места, или общо 60 места. Техническите възможности на залите позволяват използването на мултимедийни приложения и интерактивни технологии. Залите са оборудвани с мултимедийни проектори, флипчартове видео- и аудиотехника. През изминалата година Дирекцията на ПП “Рилски манастир” подписа договор по проект “Изпълнение на дейности за уст-

ройство и управление на Природен парк “Рилски манастир” по Оперативна програма “Околна среда 2007- 2013 г.”. Общата му стойност е 978 014 лв., а продължителността - до 2015 година.

Предвидени са дейности, които ще осигурят дългосрочно опазване, поддържане и възстановяване на биологичните видове, характерни за тази територия, като пролетно котенце, жълта и петниста тинтява, тис, златовръх, алпийски тритон, дива коза и други.

Други дейности по проекта ще са насочени към повишаване на информираността на посетителския поток за природното богатство на парка. Предвижда се и разработване на образователни материали за представяне на природния комплекс, създаване на тематични експозиции, както и изг-

раждане на интерпретационни кътове.

През 2013 г. Дирекцията на Природен парк “Рилски манастир” ще продължава да развива своята дейност чрез предлагане на:

- Специализирани водачески услуги - наблюдение на птици, пеперуди, ботанически турове и трекинг.

- Представяне на характерни обичаи и регионални продукти.

- Организиране на работни срещи, семинари и обучения, свързани с работата в защитени територии в България - природни и национални паркове, резервати, защитени местности.

- Осигуряване на място за провеждане на практики и практически теренни проучвания по опазването на околната среда и управлението на защитени природни територии, както и нагледно представяне на характерни

за района защитени видове.

- Наемане на електронен екскурзовод - C-ruso. Разработен специално за разходки сред природата и приложим за всякакъв вид туризъм, този уред е с вградена цифрова карта и електронен компас. В комбинация с аудио и визуална информация, всеки посетител на парка ще има възможността да опита нещо ново. Чрез интуитивна навигация в менюто и тъч скрийн уредът е лесен за използване.

- Работа с деца в сферата на екологичното образование.

- Информационно обслужване на посетителите на района и ПП “Рилски манастир” в Посетителския и обучителен център на парка.

Райна ПАШОВА
експерт
в ПП “Рилски манастир”

Горски кооперации

Алтернативи на кооперативното стопанисване на горите

С реституцията на горите в края на XX век в България възниква една непозната в продължение на близо 50 години икономическа и социална група - групата на частните горовладелци. Хора от различни социални прослойки се сдобиха, като собственици титутари, като кооператори или като част от група наследници, с имуществените права над горския ресурс на определен ареал от горския фонд. Тъй като естеството на гората не допуска тя да бъде занемарена, без да се намали нейната стойност и тази на съдържащия се в нея ресурс, наскоро въведените в собственост горовладелци се изправиха пред две алтернативи - да стопанисват гората си или посредством отчуждаване да предоставят на други да я стопанисват. Пазарът на гори в самото начало на този век не бе особено развит, така че може да се очаква, че собствениците, избрали опцията да напуснат пазара на горскостопанска продукция и продали гората си, са направили това на цена под нейната себестойност. Трябва първо да се анализира какви алтернативи на поведение стоят пред тези горовладелци, които са решили да стопанисват гори-

те си.

Болин и Еклкофер анализират ситуацията на частните горовладелци във ФРГ и стигат до извода, че пред тях стоят общо *шест алтернативни модела на поведение* (Bollin, Eklkofer, 2000), според които горовладелецът може да запази компетентността си при стопанисването на ресурса си или да го делегира на други лица.

Първият модел на поведение е на т.нар. *солит*. Солитът взема индивидуално всички решения, които засягат гората му. Той възлага поръчки за добив на външни фирми или на дървопреработвателната индустрия и организира самостоятелно транспорта на добитата суровина до фабриката или до временния склад. Предпоставки за този модел на поведение са специфичната земеделска или горскостопанска компетентност на горовладельца, сходна на лесовъдството основна професия (напр. земеделски стопанин в непосредствена близост до гората), в рамките на която може да се интегрира лесоползването, както и достатъчно време за управлението на гората. Изисква се ресурсът да е годен за стопански ефективно

ползване, т.е. по площ, състав и по възраст гората трябва да е подходяща за такова индивидуално стопанисване.

Вторият потенциален модел на поведение е *виртуално предприятие*. Тук горовладелецът е изградил неформална социална мрежа, в рамките на която си сътрудничи с другите горовладелци и с фирмите от преработвателната индустрия. В това предприятие горовладелецът решава дали да се достави суровина за определена поръчка, направена от индустрията. Предприятието има неформален лидер или координатор, който най-вече разпределя информацията за пазарните процеси и за готовността на отделните членове на мрежата да участват в дадена доставка. Характерно за този модел е, че той не се базира на дългосрочни обвързващи споразумения, а на моментната воля и готовност на членовете си за краткосрочно сътрудничество.

Третият възможен модел на поведение е *горовладелско обединение*. Това е класическа горовладелска кооперация без особена дълбочина на коопериране и обвързване на индивидуалните предприятия на членовете.

Отделният горовладелец все още се разпорежда самостоятелно с дърводобива в гората си. Като член на обединения обаче той може да се възползва от неговите услуги. Кооперативното подпомагане на кооперацията към своя член може да се изразява в консултации при дърводобива, транспорта и пласмента на дървесината или машинни услуги. При желание обаче кооперацията може да получи и договор за цялостно ползване на индивидуалната гора на базата на т.нар. договор за стопанисване на гората. Предпоставка за успешността на обединения е активната работа на управата му с отделните горовладелци. Препоръчва се общ лесоустройствен план на отделните частни горски площи с цел да може синхронно в тях да се провеждат добив и устройствени мероприятия, както и да се ползват общи кадастър и аерофотоснимки.

Четвъртата потенциална форма на сътрудничество е *горовладелското дружество*. При тази организационна форма отделните горовладелци провеждат само по изключение самостоятелни горскостопански мероп-

рията. Те се провеждат без оглед на отделните парцели на цялата площ на обединената горска територия. В случай че отделният горовладелец извърши такива дейности в собствената си гора, те му се компенсират финансово от дружеството. Разликата между приходите от добива в гората на отделния собственик и разходите по стопанисването на парцела му се дефинира като финансов резултат на отделния съдружник и му се представят в края на отчетния период.

Петата форма е *горовладелски холдинг*. За разлика от четвъртата представена форма, тук не се работи индивидуално. Горовладелецът внася в холдинга правата за ползването на гората си, като според стойността на тези права му се изплаща и пропорционален дял от финансовия резултат на фирмата.

Шестата форма на стопанисване, в която собственикът се лишава от право да взема каквито и да било решения, засягащи ползването на гората си, е *договорът за ползване*. С този договор собственикът приписва на дадено предприятие правата

на ползване от гората, най-вече на фирми от дърводобивната индустрия.

А. Петкау оценява резултатите на Болин и Еклкофер, като посочва, че оптималната форма за стопанисване на гората от лесоустройствена гледна точка с цел *максимална мобилизация на дървесината е горовладелското обединение* (Petkau, 2008).

По критериите *професионализъм* и *гъвкавост* тя отстъпва на другите организационни форми, но по показателите *партньорство* и *междуделностни отношения* ги надминава без конкуренция. В общата оценка на автора това обединение по важните показатели надминава всички останали форми на стопанисване. Слабостите му се състоят в липсата на задължителен елемент за горовладелците в конкретен момент да пристъпят към дърводобив, както и в организационната логистиката. Тук Петкау препоръчва отворено сътрудничество с предприятията от дърводобивната промишленост или с фирма за професионални лесовъдски консултации.

Д-р Павлин БОГДАНОВ

Опит

Изоставена залесителна традиция

Планинският характер на територията на страната, наред с други проблеми, е свързан и с проявата на почвената ерозия. Ежегодно тя отнася хиляди кубически метри плодородна земя. Много ефикасна мярка, която позволяваше да се противодейства на почвената ерозия, е създадената лесовъдска традиция и практика ежегодно деретата около населените места да се залесяват с акация. В тази дейност бяха привлечени и ученици, и членовете на различни обществени организации. Горските стопанства по места осигуряваха ръководството и посадъчен материал. При тази масова дейност се овладяваха ерозионните процеси около населените места и се увеличаваше и количеството на ценна акациева дървесина. Подобряваше се жизнената среда, увеличаваше се медоносната растителност и се помагаше за развитието на пчеларството. Беше изготвена национална програма за борба с почвената ерозия, неделима част от която бяха и тези противоерозионни залесявания край населените места. Деретата, тогава дълбоки само няколко метра, бяха такива залесявания не бяха извършени, сега вече са дълбоки по 40-50 м и в тях ерозионните процеси продължават. Когато ние залесявахме с наша, често кривоствъблена акация, страни като Унгария създадоха сортове с високи и прави стъбла, т.нар. унгарска акация. Техните специалисти по селекция създадоха сортове от ранно-, средно- и късноцъфтяща акация. Получиха висококачествена правостъблена акациева дървесина и акация, която осигурява цъф-

теж в течение на почти цял месец. Всичко това помогна на Унгария да се превърне в най-големия производител и износител на висококачествен акациев мед.

По същото време и нашата лесовъдска наука откликна и покойният вече доц. Желез Дончев организира вноса на сортове от унгарска акация. У нас бяха създадени опитни площи, които сега биха могли да се използват за получаване на посадъчен материал и при нови залесявания вече да се използва тази акация, която е с много по-добри качества за получаване на дървесина и като медонос. При работата си по дисертационен труд докторант на Лесотехничес-

кия университет е отбрал наш сорт с мачговидни стъбла. Това създава обективни условия при нови залесятелни дейности около населените места да се работи вече и с

по-качествен посадъчен материал.

Много свободни селскостопански площи биха могли да се залесят, като се използват и европейски средства за залесителни мероприятия. Пчеларите все повече разбират, че е необходимо да се включат по-активно в залесяването с медоносна растителност. Умелото обединяване на усилията на горските стопанства, пчеларските дружества и общините би допринесло много за решаване на проблемите с почвената ерозия, увеличаване на дървесината и медоносната растителност и подобряване на жизнената среда в населените места. Несъмнено голяма е ролята на специалистите в горското стопанство, които имат и познания, и опит, и база за производство на посадъчен материал.

Проф. д-р Георги ЦАНКОВ

IN MEMORIAM

На 13.02.2013 г. почина проф. д-р Константин Аспарухов.

Роден е на 20.09.1932 г. в София.

През 1956 г. завършва с пълно отличие ВЛТИ - първи випуск на специалността "Лесоинженерно дело", като инженер по механизация на дърводобива и горски транспорт.

През 1972 г. завършва второ висше образование във ВМЕИ, специалност "Технология на машиностроенето", с квалификация "Машинен инженер".

През 1956 г. започва работа като началник-участък в ГПС - Белово, а в края на същата година с конкурс постъпва на работа във ВЛТИ като асистент по дисциплините "Механизация на дърводобива" и "Горски транспорт".

През 1969 г. ме у възложено да изгради учебен курс по дисциплината "Подемно-транспортни машини".

През 1980 г. му е присъдена научната степен "кандидат на техническите науки" (сега "доктор"), през 1982 г. е избран за доцент, а през 1993 г. - за професор по машини и технологии в дърводобива.

Научно-изследователската и учебно-преподавателската му дейност е насочена изцяло към проблемите на механизацията и технологията на дърводобива. Автор е на над 120 публикации в тази област, между които и няколко университетски учебника по дисциплините "Подемно-транспортни машини" и "Охрана на труда в горското стопанство и дърводобива". Съавтор е на книгата "Дърводобивът в България".

Поклон пред светлата му памет!

В памет

80 години от рождението на проф. Славчо Илиев

Роден е на 27.01.1933 г. във Видин.

Средно образование завършва в родния си град. През 1958 г. завършва ВЛТИ - София, специалност "Горско стопанство".

Работи 8 години в ГС - Оряхово, като главен инженер и зам.-директор.

Преподавателската му работа започва през 1967 г. като асистент по горски култури. През 1975 г. защитава дисертация, от 1977 г. е доцент, а от 1995 г. - професор.

Заема различни ръководни длъжности в ЛТУ - зам.-ректор, зам.-декан на Факултета по горско стопанство и ръководител на катедра "Лесовъдство".

През 28-годишния си преподавателски стаж е научен ръководител на над десет дипломанти и шестима докторанти. Значителен е приносът му за повишаване на квалификацията на практикуващите лесовъди в областта на горското семейнопроизводство, горските разсадници и създаването на горски култури.

Проф. Славчо Илиев има над 80 научни публикации, посветени на горските култури и по-конкретно на основните проблеми и перспективи на горското семейнопроизводство, производството на поса-

дъчен материал, избора на видове за залесяване, създаване и отглеждане на културите. Значително място в творчеството му намира темата за тополовото и върбовото стопанство, конкретно за вегетативното размножа-

ване на тополите и върбите, факторите, влияещи върху този процес, биологичните качества на отделните топови култивари и други важни за практиката въпроси. Със съществена научнопрактическа значимост е разработената от него нова за страната и икономически ефективна технология за производство на посадъчен материал в полиетиленови оранжерии.

Награден е с орден "Кирил и Методий" - III степен, и значка "Отличник на Министертството на народната просвета".

Всички, които го познаваха, ще го запомнят като високоерудирани преподавател, прецизен изследовател и изключително скромни и етичен човек. За нас, неговите последователи, той ще останет завинаги незабравим учител и уважаван колега.

Починал през 1995 година.

Доц. Красимира ПЕТКОВА
доц. Милко МИЛЕВ
доц. Наско ИЛИЕВ

Мнение

За да имаме качествена високостъблена дървесина

На 11 ноември 2012 г. започна дейността на Работната група за изготвяне на национална стратегия за развитие на горския сектор. Работните групи са изправени пред много сериозни предизвикателства вследствие на натрупаните сериозни проблеми в почти всички сфери на горския отрасъл.

Искам да споделя моите наблюдения за проблемите в стопанисването на високостъблените дъбови гори, които заемат около 2.8 % от общата залесена площ в страната. Големите масиви от високостъблени дъбови гори се намират в Странджа, Източна Стара планина и Лудогорието. Тези гори през 50-те години на миналия век бяха изправени пред големи трудности по отношение на възобновителните процеси. Благодарение на научните постижения на един забележителен лесовъд Илия Радков и неговите публикации “Биологични особености на дъбовия подраст” и “Възобновяването на дъбовите гори в Северна Странджа”, с прилагането на постепенно-краткосрочните и постепенно-котловинните сечи, с ограничаване на пашата във възобновителните участъци, проблемите по възобновяването на дъбовите гори понастоящем са значително по-малко. През този период бяха допуснати и много грешки, като в желанието за бързо освобождаване на възобновителните площи и в стремежа за добив на повече едра дъбова дървесина се посегна на зрелите запаси. Намалиха се турнусите на възобновителните гори, увеличи се ползването, в резултат на което днес запасите от зряла качествена дървесина силно намалеха.

В последните 10 години търсенето на едра дъбова дървесина като фурнир и траверси е изключително голямо. На пазара тези сортименти са ценни и скъпи, но поради недалновидната работа във високостъблените дъбови гори количество то им е силно ограничено. Наличността на тези два сортимента е около 5-7 % от зрялата дъбова дървесина. За да се добият определени партиди траверси и фурнир, се сече много зряла дървесина. По-голямата част от дъбовите трупи извън категорията на фурнира и траверсите се продава като дърва за огрев. Тази порочна практика продължава вече над 20 години. Необходимо е спешно да се изгради нова концепция за стопанисването на високостъблените дъбови гори, изразена в следните насоки:

- да се повишат турнусите на сечите в насаждения на по-високи бонитети - 140-160 години;
- да се прилагат с предимство такива сечи, с които се постига разсрочване на ползването на зряла дървесина, като групово-изборната и други;
- да се наложи принципът, че когато една възрастна гора е възобновена и с достатъчно укрепнал подраст, това не трябва да е критерий за нейното отсичане. Важно е да се отсича предимно лошият и престарелият дървостой, а качествените да се прерастват да се запазва;
- да се формира високостъблен клас за производство на висококачествена специална дървесина с диаметър над 50 см при турнус 160-180 години;
- да се определят насажденията, които да бъдат на постоянен мониторинг.

Необходимо е да се изработи и национална програма за изпълнение на отгледните сечи без материален добив. В младите дъбови младици осветленията и прочистките в национален мащаб са около 10-14% спрямо разчетите. Има реална опасност тези гори в бъдеще да се превърнат в издънкови или в насаждения с ниско качество на дървесината.

Инж. Иван ДИМИТРОВ
зам.-директор
на ДГС - Суворово

ЮРИДИЧЕСКА КОНСУЛТАЦИЯ

Правото на информиране и консултиране на работниците и служителите

(Продължение от брой 5/2012 г.)

Предоставянето на информация, разпространяването на която би могло да нанесе вреда на работодателя, може да бъде отказана. Това е предвидено в чл. 52, ал. 1, т. 2 б от КТ - работодателят или група работодатели са длъжни да предоставят на представителите на работниците и служителите своевременно, достоверна и разбираема информация за икономическото и финансовото си състояние, която е от значение за сключването на колективния трудов договор. Представянето на информация, разпространението на която би могло да нанесе вреди на работодателя, може да бъде отказано или направено с изискването за поверителност. Отнася се за случаите, когато тази информация е фирмена тайна, свързана с ценообразуване, организация на управление, технологии и т.н. Извън случаите на „изискване за поверителност“ представителите на синдикалните организации са длъжни да запознаят работниците и служителите с получената от работодателя информация. След това те са длъжни да съберат техните мнения и становища и с тях да запознаят работодателя при провеждане на консултацията. По този начин се създават възможности за обмен на идеи и възгледи, за диалог и вземане на предлагани решения с благоприятни последици за управлението на предприятието и условията на труд за работниците и служителите.

Съгласно чл. 130 а, ал. 1 от КТ задължение на работодателя е да положи усилия за постигане на споразумение с представителите на работниците и служителите. Това предполага готовност от негова страна за провеждане на консултации, добронамереност при тяхното провеждане, търпеливо изслушване и търсене на възможности за взаимно приемливи решения. Консултацията има за цел да се положат усилия от страните да се избегнат, ограничат или облекчат неблагоприятните последици от предстоящите промени.

Освен правото на колективно информиране на работниците и служителите чрез техните представители - синдикатите, в чл. 130, ал. 4 от КТ се урежда и правото на индивидуално информиране: "Работниците и служителите имат право на своевременно, достоверна и разбираема информация за икономическото и финансовото състояние на работодателя, която е от значение за трудовите им права и задължения. Изисква се информацията да отговаря на три критерия: 1. *Да бъде своевременна* - информацията се изисква при настъпили определени обстоятелства - смяна на работодателя, структурни промени, масови уволнения и т.н. Във всички случаи от особена важност е тя да бъде предоставена навреме, за да може работникът/служителят да се запознае с нея по определения в Кодекса на труда ред и да вземе съответните решения в създадената в стопанството обстановка; 2. *Да бъде достоверна* - да съдържа актуалното състояние

ВЪПРОС: Реформата в горското стопанство у нас е съпроводена с осъществяване на структурни промени. Създават се и се закриват, вливат се и се сливат териториални поделения на държавните предприятия. Обособени части от едно предприятие преминават към друго. Във всички случаи организационно-структурните промени пряко се отразяват на трудовите правоотношения на работниците и служителите. След всяка заповед на министъра на земеделието и храните във Федерацията на синдикалните организации от горското стопанство и дървопреработващата промишленост към КНСБ поставят въпроси. За конкретната промяна работниците питат: какви са правата на работниците и служителите да бъдат информирани за предстоящите промени и тяхното отражение върху трудовите им правоотношения; какви са задълженията на работодателите да провеждат консултации с техните представители - синдикатите, в които членуват, за да се избегнат и смекчат неблагоприятните последици за работещите.

ние по въпросите, които са от значение както за предприятието, така и за работниците и служителите; 3. *Да бъде разбираема* - информацията, предоставяна от работодателя, трябва да бъде във вид, който би могъл да се възприеме от работниците и служителите и техните представители, без да ползват специалисти за разясняването ѝ. Да бъде предоставена на достъпен език и съдържание, което да не затруднява работниците и служителите при нейното анализиране и възприемане.

В закона е определено и предназначението на тази информация. Тя трябва да е „от значение за трудовите права и задължения на работника или служителя“. Това са въпроси за дължимото от работодателя на работника или служителя трудово възнаграждение, продължителността на неговото работно време, почивките и отпуските, правото му на работното и униформено облекло и т.н. Макар в разпоредбата изрично да не е посочено, е важно да се отбележи, че информацията трябва да се предоставя в писмена форма. Това произтича от предназначението и основната ѝ цел.

Освен посочените в началото два основни нормативни акта на ЕС в процеса на хармонизиране на българското законодателство с европейските стандарти в периода преди присъединяването на Република България към Европейския съюз (1995-2006 г.), редица директиви като цяло бяха въведени в нашето вътрешно законодателство и преди всичко в Кодекса на труда. Това доведе до създаването на нови раз-

поредби в КТ и обособяването на един нов самостоятелен институт на българското трудово право - правото на информиране и консултиране на работниците и служителите. Това са директивите по специални въпроси: Директива 98/59/ЕО - за информирането и консултирането на работниците при масови уволнения, Директива 2001/23/ЕО - за информирането и консултирането на представителите на работниците при прехвърляне на предприятия, групи предприятия или стопански дейности в рамките на общността, Директива 91/533/ЕО - за информирането и консултирането на работниците и служителите за условията по трудовия договор, Директива 94/45/ЕО - за създаване на Европейски работнически съвет или на процедура за информиране и консултации с работниците и служителите в предприятия и групи предприятия в рамките на Общността.

Специална уредба е създадена и за изменението на трудовото правоотношение на работника или служителя в случаите на командировка в чужбина. В тези случаи работодателят е длъжен писмено да информира работника/служителя по основните въпроси на промяната в трудовото му правоотношение: продължителност на работата, валутата, в която ще се заплаща възнаграждението, допълнителните трудови възнаграждения, които ще се изплащат в пари или в натура, условията за завръщане в страната и други.

Както в Кодекса на труда, така и в други закони - Закон за здравословните и безопасни условия на труд, Закон за насърчаване на заетостта и други, законодателят само е установил случаите, в които работниците и служителите трябва да бъдат информирани и да се проведат консултации с тях, без да обезпечи прилагането на тези права с организационни механизми. Затова правото на информиране и консултации следва да намери своето място в КТД, най-вече поради необходимостта от изработването на процедура за прилагането му в съответното предприятие. По тази причина правото ще се реализира по ред и при условия, уточнени между страните в КТД, чрез разработването на ефективен механизъм за прилагането на нормите, свързани с правото на информация и консултация. Договорените разпоредби от чл. 17 до чл. 24, чл. 26, чл. 30 и други от БКТД на работещите в отрасъл „Горско стопанство“ през 2012 г. са сполучлив опит в това отношение. Но при изработването на КТД в ДГС, ДЛС и ДП е необходима и още по-голяма конкретизация, съобразена със спецификата на стопанството.

В електронния сайт на ФСОГСДП, в рубриката „Документи - Помощни материали“ могат да се намерят примерни образци за провеждане на процедурите по информиране и консултиране.

Николина НАНОВА
юрисист при ФСОГСДП

РЕДКОЛЕГИЯ НА ВЕСТНИК “БЪЛГАРСКА ГОРА”

Природа

Чинар в двора на черквата

Черквата "Свети Георги" в с. Златолист, Благоевградска област, е построена през турско робство. Тя е вкопана 1.5 м и в нея се влиза по няколко стъпала надолу. По разкази на местни хора, за да се построи незабелязано от турците, вечер се събирали, все едно ще ходят да търсят някоя загубена крава или овца. Мъжете копаели в тъмното на светлината на газеничета, а жените изнасяли пръстта в престилките си. Хвърляли я в едно дърво, за да не останат следи и да не възникне съмнение у турците.

В черквата е погребана пророчицата Преподобна Стойна.

Родена е в с. Хазнатар, Серско, през 1883 година. Седемгодишна, Стойна Димитрова се разболява от едра шарка и впоследствие ослепява. След това се появяват ясновидските и лечителските й способности. През 1903 г. цялото семейство се заселва в Петрич, а тя избира да живее в храма "Свети Георги" в

рее и на каменисти, ако има течаща вода.

Източният чинар е дърво, достигащо височина 50 м и диаметър 4 метра. Короната е широка, с дебели и дъл-

те са еднополови и са разположени еднородно. Плодът е дребно орехче с обратно конусовидна форма. В основата на орехчето власинките са по-дълги и улесняват разнасянето му от вятъра. Диаметърът им е около 25 милиметра.

В основата на ствола на чинара е поставена табела, на която е посочена възрастта му - 1295 години. На страничния му дебел клон е вързана люлка. Според поверието който се люлее на нея, ще се ожени. А в загнилата част на дънера вярват поставят бележка с пожелания за здраве и благополучие.

Ако посетите с. Златолист през май, може да тръгнете от Мелник по пътеката, наситена с аромата на цъфтящите акации. За около 40-50 минути ще се озове пред черквата. Тя

ги странични клонове. Кората в млада възраст е мозаично-петниста, със сиви и зелени

матата на цъфтящите акации. За около 40-50 минути ще се озове пред черквата. Тя

Долна Сушица (сега Златолист). Чудесата на Преподобна Стойна са безчет. Те са отразени в книгата "Житие на Преподобна Стойна от град Серес" от Зоя Петричка. Споменът за нейните чудеса се предава от човек на човек. Умира в храма през 1933 г., където е погребана.

Безмълвен свидетел на построяването на черквата, на деянията и предсказанията на Преподобна Стойна е вековното дърво в двора ѝ - източен чинар.

Изключително бързорастящ вид, особено в млада възраст. Всички екземпляри в Мелнишкия район са с внушителни размери по диаметър и възраст. Много от тях са обявени за вековни дървета и природни забележителности.

Взискателен е към светлината, много добре се развива на проветриви, плодородни почви, но успешно ви-

преливащи се петна. Отделя се на тънки плочки. При по-възрастните дървета е сивокафява и мрежесто напукана в долната част на стъблото.

Листата са прости, длановидно нарязани. Цветове-

разполага с 6 стаи с по 2 и 3 легла за нощувка. Топлата вода е осигурена от слънчев колектор.

Инж. Михаил МИХАЙЛОВ

Творчество

Човекът

Есен е. Седя на пейката в градината и гледам как капят пожълтелите листа на зелената морава. Гълъби усърдно къват зрънца и зелена тревичка. Мисля си, същото е и в гората, и в реката, и в океаните. Ежедневието на всички животни е борба за храната, която при месоядните понякога е безмилостно жестока. Животните не творят, след себе си не оставят нищо.

А Човекът! Построил е хиляди градове с устремени към небето сгради, заводи за производство на модерна техника, ракети, които изпратиха съоръжения на дру-

лира тези процеси?

Понякога вечер, в минута на усамотение, мисля и разсъждавам какво прави Човекът. Поколение лежовито от втората половина на XX век какво остави след себе си? С увереност може да се отбележи, че това е време на създаване, на градеж. Мащабните залесявания, подобряването на състава и растежа на значителни площи, оставени ни от далечното минало като нископродуктивни насаждения, както и другите лесовъдски работи, свързани с възобновяването и отглеждането на горите, дове-

потребление и ползване.

Процесът на този градеж е свързан и с някои негативни явления. В началния период Човекът вземаше повече от гората. Донякъде бяха подценени възпроизводствените възможности на екосистемите, нарушаван е принципът за оптимално съчетаване на естественото и изкуственото възобновяване, създадени бяха някои неустойчиви горски култури. Обществено-политическите промени в края на XX век доведоха до разграждане на големите заводи, до упадък и преустройство на горската индустрия.

ги планети! Слага се началото на строителството на селище в космоса! Това е Човекът. Известни са оръзовенията на хора като Форд, Мерцедес, Гейтс и много други. Именити учени като Кюри, Айнщайн и хиляди други направиха гениални открития, разгадаха тайните на природните явления и ускориха прогреса. Велики хора на литературата и изкуствата като Микеланджело, Верди, Гьоте, Толстой и много други оставиха след себе си знаменити творби за духовна наслада на Човека. Това е разликата между Човека и животните. Разбира се, и между човеците има хора, животът на които минава, без да са оставили нещо след себе си. Жалко за тях!

Но Човекът не само създава, но и руши. Всяка минута измъква от недра на земята милиарди тонове петрол и газ, изкопава могили от земни руди, изсича девствени гори, нарушава устойчивото развитие на природата. И всичко това води до неимоверното увеличаване на вредните емисии в атмосферата, до негативните климатични промени с непредвидими за живота на Човека последици. Докато животинският мир (когато е в равновесие с природните ресурси), нищо не твори, но оставя след себе си чиста и красива природа, човекът в стремежа за богатства и лек живот гради със шеметна бързина. Но и нанася дълбоки рани на майката Земя. Ще съумее ли Човекът да регу-

доха до увеличаване на залесяването на дървесните запаси на 640 млн. куб. м - около два и половина пъти, гората е по-богата на дивеч, произвежда повече кислород. Просторните горски култури днес са броня срещу почвената ерозия, защитават и удължават живота на големите и с национално значение хидротехнически съоръжения, допринасят за подобряване на водния баланс в тези райони. Построени бяха големи и модерни заводи, за да могат дървесните ресурси да се използват рационално. Вносът на значителни за мащабите на страната обли материали и целулоза позволи да се преодолее дисбалансът между

Независимо от посочените негативни явления през този период Човекът е градил смело, създавал е една устойчива лесовъдска система, която допринася до известна степен за решаване на екологичните и социално-икономическите проблеми на страната.

Човекът, новото поколение лесовъди, какво ще остави след себе си? Защото развитието на науката и техниката, високите изисквания на обществото в национален и глобален мащаб създават обективни условия за компетентна съзидателна работа за формиране на екологичноустойчиви и продуктивни гори.

Инж. Христо ВЪЧОВСКИ

Husqvarna

ХУСКВАРНА БЪЛГАРИЯ ЕООД
 София 1797, ж.к. „Младост“ - 2, ул. „Андрей Ляпчев“ №72
 тел. 975 30 76; 0888 28 17 11, 0888 28 74 62
www.husqvarna.bg; e-mail: info@husqvarna.bg